

POSTANOWIENIE

Dnia 11 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot

w sprawie ze skargi P.,
przy uczestnictwie Klubu Sportowego,
na orzeczenie Komisji Odwoławczej P. z dnia 9 sierpnia 2021 r.,
na posiedzeniu niejawnym w dniu 11 maja 2023 r. w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych,
na skutek skargi kasacyjnej skarżącego od wyroku Trybunału Arbitrażowego
ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim z 15 lutego 2022 r., sygn. akt
[...],

postanowił

**odroczyć rozpoznanie sprawy i przedstawić do
rozstrzygnięcia składowi siedmiu sędziów Sądu Najwyższego
następujące zagadnienie prawne:**

**„Czy w odniesieniu do skargi kasacyjnej od orzeczenia
dyscyplinarnego Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu przy
Polskim Komitecie Olimpijskim wniesionej na podstawie art. 45d
ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (tekst jedn.
Dz.U. 2022, poz. 1599) zastosowanie znajduje art. 398⁹ ustawy z
dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (tekst
jedn. Dz.U. 2021, poz. 1805, ze zm.)?”.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 15 lutego 2022 r., sygn. [...], Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu przy
Polskim Komitecie Olimpijskim (dalej: „Trybunał”), po rozpoznaniu na rozprawie 3 lutego

2022 r. sprawy ze skargi Klubu Sportowego na orzeczenie Komisji Odwoławczej P. z 9 sierpnia 2021 r.:

1. uchylił orzeczenie Komisji Odwoławczej P. z 9 sierpnia 2021 r. co do Klubu Sportowego (pkt 2) i umorzył postępowanie dyscyplinarne względem Klubu Sportowego;
2. zasądził od P. kwotę 6230,00 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, w tym 1230,00 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

P. (dalej: „skarżący”) skargą kasacyjną zaskarżył wyrok Trybunału w całości i wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na:

1. rażące naruszenie przepisów prawa tj. „art. 13 ust. 2 u.s. w zw. z art. 10 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach w zw. z § 27 ust. 1 pkt 12, § 36 pkt 17 i 18 oraz § 46 ust. 1 Statutu Skarżącego, poprzez ich błędną wykładnię i uznanie, że przepisy Rozdziału VI dotyczącego Systemu Szkolenia Młodzieży (dalej: SSM) *Przepisów P. dotyczących ewidencji, przynależności i zmiany barw klubowych zawodników, zasad licencyjnych oraz organizacji zawodów we wszystkich odmianach [..]* (dalej: Przepisy P.) stanowią normy o charakterze dyscyplinarnym, przez co Zarząd Skarżącego nie był uprawniony do ich ustanowienia, gdyż uprawnionym w tym zakresie miało być Walne Zgromadzenie Delegatów Skarżącego, podczas gdy z prawidłowej wykładni tych przepisów wynika, że przepisy Rozdziału VI Przepisów P. stanowią normy o charakterze organizacyjnym, przez co Zarząd Skarżącego był w pełni uprawniony do ich ustanowienia i realizacji, a wydane decyzje w tym zakresie przez organy Skarżącego nie miały charakteru dyscyplinarnego, a organizacyjny i nie podlegały zaskarżeniu do Trybunału; co w konsekwencji doprowadziło do rażącego naruszenia (...) art. 45a ust. 3 u.s., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, tj. zastosowanie normy w tym przepisie zawartej i uznaniu, że rozpoznawana sprawa dotyczyła zaskarżenia decyzji dyscyplinarnej Skarżącego i podlegała właściwości Trybunału, podczas gdy zaskarżona decyzja miała charakter organizacyjny, przez co nie podlegała właściwości Trybunału, co natomiast powinno skutkować odrzuceniem skargi przez Trybunał” (k. 9),
2. wystąpienie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego „a mianowicie koniecznością określenia czy:
 1. Trybunał Arbitrażowy ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim, na gruncie przyznanych mu kompetencji oraz w świetle przepisów „Rozdziału 4: Nadzór nad polskim związkiem sportowym” u.s. przyznających określone uprawnienia

nadzorcze nad działalnością polskich związków sportowych ministrowi właściwemu ds. kultury fizycznej, posiada kompetencję do dokonywania wiążącej oceny prawidłowości działań organów polskich związków sportowych, w tym stwierdzenia czy ustanowione przez organy polskich związków sportowych przepisy lub wydane decyzje są zgodne z przepisami prawa lub przepisami wewnętrznymi tego związku, a co za tym idzie, do stwierdzenia czy określone przepisy polskich związków sportowych są ważne;

2. czy normy organizacyjne regulujące system szkolenia młodzieży wraz z narzędziami realizacji obowiązków w tym zakresie, w tym narzędzi wprowadzających negatywne konsekwencje względem podmiotu nierealizującego tych obowiązków, stanowią normy o charakterze dyscyplinarnym w rozumieniu art. 13 ust. 1 pkt 2 u.s., przez co decyzje organów polskich związków sportowych stwierdzające niewykonanie obowiązków w tym zakresie, na podstawie których określono względem podmiotu nierealizującego tych obowiązków określone konsekwencje, stanowi decyzje dyscyplinarną w rozumieniu art. 45d u.s., która podlega zaskarżeniu do Trybunału Arbitrażowego ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim, czy decyzje o charakterze organizacyjnym niepodlegającą zaskarżeniu na gruncie u.s.” (k. 13);
3. fakt, iż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.
Na podstawie art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c. skarżący wniósł „w przypadku (alternatywnie):
 1. uznania, że zarzuty naruszenia prawa materialnego są oczywiście uzasadnione – uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i orzeczenie co do istoty sprawy (398¹⁶ k.p.c.) poprzez:
 1. odrzucenie skargi złożonej przez Uczestnika z uwagi na brak właściwości po stronie Trybunału do jej rozpoznania;
 2. zasądzenie od Uczestnika na rzecz Skarżącego kosztów postępowania przed Trybunałem, w tym kosztów związanych z wynagrodzeniem i wydatkami pełnomocnika radcy prawnego (kosztów zastępstwa procesowego);
 3. zasądzenie od Uczestnika na rzecz Skarżącego kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych;
 4. uznania, że zarzuty naruszenia prawa materialnego są uzasadnione, jednak nie w stopniu oczywistym – o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Trybunałowi Arbitrażowemu ds. Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim do ponownego rozpoznania w całości (art. 398¹⁵ § 1 k.p.c.) i do rozstrzygnięcia o

kosztach postępowania kasacyjnego, w tym kosztach zastępstwa procesowego, według norm przepisanych”.

Skarżący ponadto wniósł o rozpoznanie skargi kasacyjnej na rozprawie.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną Klub Sportowy (dalej: „uczestnik”) wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, a na wypadek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania o jej oddalenie. Ponadto uczestnik wniósł o zasądzenie na jego rzecz od skarżącego zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 45d ust. 2 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (tekst jedn. Dz.U. 2022, poz. 1599; dalej: „ustawa o sporcie” lub „u.s.”) od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim (dalej: „Trybunał”) przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego w przypadku rażącego naruszenia przepisów prawa lub oczywistej niesłuszności orzeczenia.

Celem przytoczonego przepisu jest zagwarantowanie zainteresowanym prawa do sądu mającego podstawę w art. 45 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. 1997 Nr 78, poz. 483 ze zm.; dalej: „Konstytucja”). Wskazać jednocześnie należy, że przytoczona regulacja ma charakter szczególny, zaś wprowadzona została do ustawy o sporcie w wyniku jej nowelizacji w 2015 r. Do tego czasu brak było we wskazanej ustawie podstawy do wniesienia skargi kasacyjnej od orzeczenia Trybunału. Powyższe potwierdził Sąd Najwyższy w postanowieniu z 13 grudnia 2012 r., III PO 15/12: „[s]tosownie do art. 398¹ § 1 k.p.c. skarga kasacyjna przysługuje od wydanego przez sąd drugiej instancji prawomocnego wyroku lub postanowienia w przedmiocie odrzucenia pozwu albo umorzenia postępowania kończącego postępowanie w sprawie. Chodzi tu wyłącznie o orzeczenia wydane w sądowym postępowaniu cywilnym. Trybunał Arbitrażowy do Spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim nie jest sądem powszechnym i nie wydaje orzeczeń określonych w art. 398¹ § 1 k.p.c. Możliwość wniesienia skargi kasacyjnej od orzeczenia Trybunału Arbitrażowego przy Polskim Komitecie Olimpijskim w przypadku rażącego naruszenia przepisów prawa lub

oczywistej niesłuszności orzeczenia przewidywała odrębna ustawa – art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym (Dz.U. Nr 155, poz. 1298 z późn. zm.). Jednakże ustawa ta została, z dniem 16 października 2010 r., uchylona przez ustawę z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz.U. Nr 127, poz. 857 z późn. zm. - por. art. 93 i art. 94 tej ustawy). Obecnie obowiązująca ustawa o sporcie nie przewiduje już możliwości wniesienia skargi kasacyjnej od orzeczeń Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu przy Polskim Komitecie Olimpijskim”.

Ustawa o sporcie w brzmieniu nadanym jej w 2015 r. w sposób bardzo wąski określa przesłanki odwoławcze umożliwiające wniesienie skargi kasacyjnej do Sądu Najwyższego, stanowią je wyłącznie: rażące naruszenie przepisów prawa lub oczywista niesłuszność orzeczenia. Biorąc pod uwagę jednoznaczne i nie budzące z językowego punktu widzenia wątpliwości brzmienie art. 45d ust. 2 u.s., zawarty w nim zamknięty katalog przesłanek odwoławczych, a także regułę rozumowania *a contrario*, przyjąć należy, że nie dotyczy on innych sytuacji naruszenia prawa.

Uznać ponadto należy, że skarga kasacyjna od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału, podobnie jak skarga kasacyjna od orzeczeń sądów cywilnych i kasacja w sprawach karnych, stanowi nadzwyczajny środek zaskarżenia.

Zgodnie z art. 45d ust. 3 u.s. skargę kasacyjną wnosi się za pośrednictwem Trybunału w terminie 30 dni od dnia doręczenia orzeczenia wraz z uzasadnieniem stronie skarżącej. Trybunał zaś przekazuje skargę kasacyjną w terminie 14 dni od dnia jej otrzymania wraz z aktami sprawy Sądowi Najwyższemu (art. 45d ust. 4 u.s.). Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną od orzeczenia Trybunału na zasadach przewidzianych w Kodeksie postępowania cywilnego (art. 45d ust. 5 u.s.).

2. Zgodnie z 398⁴ § 2 k.p.c., skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tak ujęta instytucja tzw. przedsądu jest zgodna z normami konstytucyjnymi, a także ze sformułowanymi przez Radę Europy zaleceniami dopuszczającymi wprowadzenie środków eliminujących dostęp do sądu

najwyższego szczebla. Nie ulega przy tym wątpliwości, że zasadniczym celem skargi jest ochrona interesu publicznego poprzez zapewnienie jednolitości wykładni i stosowania prawa. Konsekwentnie przedmiotem merytorycznego rozpoznania przez Sąd Najwyższy powinny być te skargi kasacyjne, które dotyczą spraw najpoważniejszych, wpływających na rozwój i kształtowanie systemu prawnego (por. wyrok TK z 31 marca 2005 r., SK 26/02).

3. Analiza dotychczasowego orzecznictwa Sądu Najwyższego w zakresie stosowania instytucji przedsądu w trybie art. 398⁹ k.p.c. do skarg kasacyjnych od orzeczeń Trybunału prowadzi do wniosku, że praktyka w tym zakresie nie jest jednolita.

W postanowieniu z 12 kwietnia 2006 r., I CK 6/06, wydanym w sprawie o uchylenie wyroku sądu polubownego – Trybunału Arbitrażowego do Spraw Sportu, w oparciu o przepisy nieobowiązującej ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym, Sąd Najwyższy wprost zastosował kodeksowy przepis dotyczący przedsądu, w brzmieniu relewantnym na dzień orzekania: „[z]godnie z art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c., skarżący – niezależnie od określenia podstawy kasacyjnej i jej uzasadnienia – obowiązany jest przedstawić w kasacji okoliczności uzasadniające jej rozpoznanie, czyli wskazać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne lub, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów albo, że orzeczenie oczywiście narusza prawo lub zachodzi nieważność postępowania. Okoliczności z art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c. mają charakter kwalifikowany (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 189/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49). Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego, przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu tego zagadnienia i wskazaniu argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen (por. postanowienie z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11 oraz z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002, nr 12, poz. 151). Powołując się natomiast na konieczność dokonania wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości, skarżący powinien wskazać precyzyjnie te przepisy i wyjaśnić, na czym polegają poważne wątpliwości związane z ich stosowaniem.

Tymczasem skarżący ograniczył się do ogólnikowego stwierdzenia, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne i potrzeba wykładni przepisów budzących poważne wątpliwości.

Określony w art. 393³ § 1 pkt 3 k.p.c. obowiązek przedstawienia okoliczności uzasadniających rozpoznanie kasacji należy do wymagań dotyczących tylko kasacji jako szczególnego środka odwoławczego. Wykazanie tych okoliczności umożliwia Sądowi Najwyższemu dokonanie oceny, czy nie zachodzą podstawy do odmowy przyjęcia kasacji do rozpoznania (art. 393 k.p.c.). Bez tych argumentów, nawiązujących wprost do treści art. 393 k.p.c., kasacja byłaby środkiem odwoławczym niezupełnym, a selekcja wnoszonych kasacji, dokonywana przez Sąd Najwyższy w ramach badania wstępnego – nazbyt dowolna. Dlatego też nieprzedstawienie tych okoliczności skutkuje odrzuceniem kasacji”.

Całkowicie przeciwną wykładnię przyjął zaś Sąd Najwyższy w postanowieniu z 13 grudnia 2010 r., III PO 8/10, którym odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania. W uzasadnieniu wskazanego postanowienia Sąd Najwyższy podkreślił bowiem: „zgodnie z art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym od orzeczenia dyscyplinarnego lub regulaminowego wydanego przez Trybunał w sprawach, o których mowa w art. 43, oraz postanowienia wydanego na podstawie art. 23a przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego w przypadku rażącego naruszenia przepisów prawa lub oczywistej niesłuszności orzeczenia. Art. 44 ust. 5 stanowi z kolei, że Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną od orzeczenia Trybunału na zasadach przewidzianych w Kodeksie postępowania cywilnego.

Wprawdzie art. 93 ustawy z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. Nr 127, poz. 857 z późn. zm.) uchylił ustawę o sporcie kwalifikowanym, jednak znajduje ona zastosowanie w niniejszej sprawie (art. 94 ustawy o sporcie).

Art. 44 ust. 5 w związku z art. 44 ust. 1 ustawy o sporcie kwalifikowanym daje podstawy do stwierdzenia, że przepis ten samodzielnie ustanawia przesłanki przedsądu. W skardze wskazano na rzekome rażące naruszenie przepisów prawa. Nie ma przeszkód, aby do interpretacji tej okoliczności uzasadniającej przyjęcie skargi do rozpoznania pomocniczo nie stosować wypracowanych poglądów na temat oczywistości skargi kasacyjnej w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.”

Po wejściu w życie ustawy o sporcie interpretacja relewantnych przepisów również nie była jednolita. Postanowieniem z 22 marca 2017 r., wydanym w sprawie III PO 8/16, Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania z uwagi na okoliczność, iż „nie spełnia parametrów umożliwiających jej merytoryczne rozpoznanie”. Jednocześnie Sąd Najwyższy wskazał, że „przed merytorycznym rozpoznaniem sprawy podlega ona ocenie przez pryzmat przesłanek uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania” i dokonał tej oceny na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.

Za potwierdzające istnienie zagadnienia prawnego budzącego poważne wątpliwości uznać należy stanowisko Sądu Najwyższego w sprawie III PO 4/17, w której postanowieniem z 31 sierpnia 2017 r. Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398⁶ § 3 k.p.c. w zw. z art. 45d ust. 5 u.s., odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Najwyższy wskazał bowiem, że „przedsąd oznacza przeprowadzenie wstępnego badania skargi z punktu widzenia celowości jej rozpoznania przez Sąd Najwyższy z przyczyn, które wykraczają poza interes strony i wiążą się z interesem publicznym (szerzej zob. T. Zembruski: Skarga kasacyjna. Dostępność w postępowaniu cywilnym, LexisNexis, Warszawa 2011, s. 444). Dubeltowy etap rozpoznawania skargi kasacyjnej wywiera wpływ na jej konstrukcję i oznacza, że każdy z nich powinien być w niej wyodrębniony, ze wskazaniem konkretnych podstaw prawnych, a także odrębnie uzasadniony. Z tego względu stosowanie blankietowych konstrukcji wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania jawi się jako mankament, który skutecznie tamuje możliwość merytorycznego rozpoznania sprawy.

Skarżący w skardze w rozdziale III zawarł wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i uzasadnił go występującym w sprawie szeregiem rażących naruszeń przepisów prawa. Przedmiotowy wniosek opiera się na założeniu, że podstawy przedsądu reguluje ustawa z dnia 25 czerwca 2010 r. o sporcie (jednolity tekst: Dz.U. z 2017 r., poz. 1463, dalej jako Ustawa), skoro posługuje się terminologią dla niej właściwą. Jak wiadomo, w myśl art. 45d ust. 2 Ustawy od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego w przypadku rażącego naruszenia przepisów prawa lub oczywistej niesłuszności orzeczenia. Takie spojrzenie na zagadnienie przedsądu nie jest obce judykaturze

Sądu Najwyższego (por. postanowienie z dnia 13 grudnia 2010 r., III PO 8/10, LEX nr 1746740), choć były też wyrażane poglądy przeciwnie (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 23 września 2009 r., III PO 4/09, niepublikowany). Jeżeli przyjąć sposób dekodowania podstaw przysądu zaoferowany przez skarżącego (jest nim rażące naruszenie przepisów prawa), to poza zainteresowaniem Sądu pozostaje kwestia istotnych zagadnień prawnych. Zresztą to co jest rażącym naruszeniem prawa, a więc czymś oczywistym, widocznym *prima facie*, bez konieczności żmudnej analizy prawnej, nie może być jednocześnie istotnym zagadnieniem prawnym. Zatem zmienne odwoływanie się do różnych podstaw, przez wyolbrzymienie ciągu uchybień, osłabia przekaz skargi, zacierając jej istotę.

Autor skargi kasacyjnej nie jest jednak konsekwentny, gdyż opisując naruszenie w pkt I.2. odwołuje się do podstawy wymienionej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (oczywista zasadność skargi kasacyjnej).

Jednak niezależnie od podstawy prawnej uregulowania przysądu (Ustawa albo k.p.c.) należy podkreślić, że podstawy kasacyjne nie składają się ani nie zastępują podstaw przysądu i jego uzasadnienia. Są to bowiem odrębne elementy skargi kasacyjnej. W toku przysądu nie analizuje się podstaw kasacyjnych. Tymczasem skarżący konsekwentnie przez cały wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania odwołuje się do jej podstaw. Co więcej, w tym wniosku, nie posługuje się konkretnymi przepisami prawa, lecz opisem pewnych zachowań związanych z zachowaniem się organu, którego orzeczenie skarży. Zasadniczą słabością wniosku jest to, że nie przedstawia samodzielnie (czyli odrębnie od podstawy kasacyjnej) zarzutów naruszenia konkretnych przepisów prawa procesowego lub materialnego, które bez wątpliwości prowadziłyby do stwierdzenia, że wyrok jest oczywiście wadliwy i dlatego skarga kasacyjna powinna zostać przyjęta do rozpoznania. Ten aspekt sam w sobie prowadzi do odmowy przyjęcia jej do rozpoznania”.

Z kolei swoistej próby połączenia przesłanek z ustawy o sporcie oraz kodeksowych przesłanek przysądu dokonał Sąd Najwyższy w postanowieniu z 9 października 2019 r. w sprawie I NO 48/19. Odmawiając przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania Sąd Najwyższy wskazał, że „[z]godnie z przepisem art. 45d ust. 5 u.o.s., Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną od orzeczenia Trybunału na

zasadach ustalonych w Kodeksie postępowania cywilnego. Z tego powodu podlega ona ocenie przez pryzmat przesłanek, które uzasadniają przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania. Jako pole badawcze przedsądu Skarżący wskazał dwie przesłanki, tj. wystąpienie istotnego zagadnienia prawnego oraz to, iż skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W niniejszej sprawie, powyższe kryteria należy analizować łącznie z wymaganiami, jakie stawia skardze kasacyjnej od orzeczeń Trybunału przepis art. 45d ust. 2 u.o.s. Zgodnie z nim od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału przysługuje skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego w przypadku rażącego naruszenia przepisów prawa lub oczywistej niesłuszności orzeczenia”.

4. Niezależnie od zasygnalizowanych powyżej, występujących w orzecznictwie Sądu Najwyższego, wątpliwości dotyczących przepisu będącego podstawą zastosowania instytucji przedsądu w sprawach skarg kasacyjnych od orzeczeń dyscyplinarnych Trybunału, wskazać należy wątpliwość o podstawowym charakterze, a mianowicie: czy w przypadku wskazanej kategorii spraw instytucja przedsądu znajduje zastosowanie?

W kontekście tak sformułowanego zagadnienia prawnego przede wszystkim zauważyć należy, że w przypadku skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału, Sąd Najwyższy jest pierwszą i jedyną instancją sądową dokonującą kontroli zaskarżonego orzeczenia. Konsekwentnie odmowa przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału w ramach przedsądu skutkować może pozbawieniem strony drogi sądowej, a w ten sposób naruszeniem jej konstytucyjnego prawa.

Po drugie, art. 45d ust. 5 u.s. jednoznacznie stanowi, że Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału na zasadach przewidzianych w Kodeksie postępowania cywilnego. Użycie przez ustawodawcę określenia „rozpoznaje” prowadzi zaś do uznania, że przepisy kodeksu dotyczące przedsądu nie mają zastosowania. W ramach przedsądu nie dochodzi bowiem do rozpoznania skargi, a jedynie oceny jej formalnego elementu określonego w art. 398⁴ § 2 k.p.c.

Powyższą interpretację wspiera również wykładnia systemowa działu Va k.p.c. O rozpoznaniu skargi kasacyjnej mowa bowiem jest dopiero w art. 398¹⁰ k.p.c.

i następnych, czyli przepisach występujących już po przepisie regulującym instytucję przedsądu. Zgodnie z nimi Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w składzie trzech sędziów (art. 398¹⁰ k.p.c. zd. 1). Skarga kasacyjna rozpoznawana jest na posiedzeniu niejawnym, chyba że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, a skarżący złożył w skardze kasacyjnej wniosek o jej rozpoznanie na rozprawie. Sąd Najwyższy może także rozpoznać skargę kasacyjną na rozprawie, jeżeli przemawiają za tym inne względy (art. 398¹¹ § 1 k.p.c.). Ponadto, zgodnie z art. 398¹³ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy rozpoznaje skargę kasacyjną w granicach zaskarżenia oraz w granicach podstaw; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod rozwałę nieważność postępowania.

Z powyższego wynika, że określenie „rozpoznanie skargi kasacyjnej” nie odnosi się do kontroli formalnej dokonywanej przez Sąd Najwyższy w ramach instytucji przedsądu, lecz do etapu, na którym skarga kasacyjna podlega merytorycznemu badaniu.

Wskazać ponadto należy, że praktyka odstępowania od instytucji przedsądu, nawet w przypadku wyraźnego odesłania ustawowego do przepisów Kodeksu postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej, występuje w orzecznictwie Sądu Najwyższego i nie budzi kontrowersji. Tytułem przykładu wskazać można postępowanie w przedmiocie odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa, wnoszone na podstawie art. 44 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa (tekst jedn. Dz.U. 2021, poz. 269; dalej także: „uKRS”). Zgodnie z art. 44 ust. 3 uKRS do postępowania przed Sądem Najwyższym stosuje się przepisy Kodeksu postępowania cywilnego o skardze kasacyjnej. Ponadto, zgodnie z obecnym brzmieniem ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa, przepisu art. 87¹ k.p.c. nie stosuje się. *A contrario* ustawodawca nie wyłączył z zakresu odesłania przepisów o przedsądzie. Jak jednak wynika z analizy orzecznictwa, po wstępnych kontrowersjach (przykładem zastosowania przedsądu i odrzucenia odwołania z uwagi na uchybienia formalne są postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 lipca 2002 r., III KRS 4/02; 4 listopada 2003 r., III KRS 1/03; 7 kwietnia 2004 r., III KRS 2/04), „wykluczono możliwość stosowania przy kontroli zgodności z prawem uchwał Krajowej Rady Sądownictwa art. 398⁹ k.p.c., który dotyczy przesłanek przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Konsekwencją

niestosowania instytucji tzw. przedsądu przy rozpatrywaniu odwołań od uchwał Rady w sprawach indywidualnych jest niestosowanie w takich sprawach art. 398⁴ § 2 k.p.c. Odwołanie nie musi więc zawierać wniosku o przyjęcie go do rozpoznania i jego uzasadnienia” (zob. postawienie Sądu Najwyższego z 24 czerwca 2015 r., III KRS 22/15).

Wskazując na konieczność odejścia od formalnych ram skargi kasacyjnej w przypadku badania odwołania od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa, Sąd Najwyższy już w 2002 r. zwrócił uwagę, „że zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Trybunału Konstytucyjnego «prawo do sądu nie może być rozumiane jedynie formalnie, jako dostępność drogi sądowej w ogóle, ale także materialnie, jako możliwość prawnie skutecznej ochrony praw na drodze sądowej (zob. wyrok TK z 12 marca 2002 r., sygn. P 9/01, OTK ZU nr 2/A/2002, poz. 14; orzeczenie TK z 8 kwietnia 1997 r., sygn. K 14/96, OTK ZU nr 2/1997, poz. 16; uchwała TK z 25 stycznia 1995 r., sygn. W 14/94). Ochronę taką gwarantuje jednakże tylko takie ukształtowanie warunków realizacji tego prawa, które nie prowadzi do - pozbawionego należytego uzasadnienia - ograniczenia możliwości merytorycznego zbadania przez sąd zarzutów formułowanych przez skarżącego. Ograniczenie takie stoi w opozycji do - wynikającej z unormowań konstytucyjnych - dyrektywy możliwie szerokiego ujęcia spraw objętych prawem do sądu. Z prawa wyrażonego w art. 45 ust. 1 Konstytucji wynikać winna materialna i rzeczywista możliwość poszukiwania ochrony w danej sprawie, a nie tylko formalna dostępność drogi sądowej (...). Jednym z elementów konstytucyjnego prawa do sądu jest bowiem prawo do właściwej procedury przed sądem, która gwarantować ma rzetelne i merytoryczne rozpatrzenie sprawy, warunkujące następnie wydanie sprawiedliwego orzeczenia. Ustawowe zawężenie przesłanek i granic rozpatrzenia sprawy przez sąd wpływa negatywnie na realizację powyższego uprawnienia» (wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 31 stycznia 2005 r. SK 27/03OTK-A 2005/1/8).

Tymczasem poddanie odwołania rygorom kasacyjnym ma ten skutek, że zakres sprawowanej przez Sąd Najwyższy kontroli zgodności z prawem zaskarżonej uchwały jest niezwykle wąski, a ponadto strona skarżąca w postępowaniu przed Sądem Najwyższym nie może podnosić żadnych argumentów dotyczących oceny dowodów i ustaleń faktycznych dokonanych przez Krajową

Radę Sądownictwa, ani też powoływać nowych faktów i dowodów, a Sąd Najwyższy jest związany ustaleniami faktycznymi stanowiącymi podstawę wydania zaskarżonej uchwały (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2002 r. III KRS 1/02 OSNP 2002/18/448; wyrok Sądu Najwyższego z 19 stycznia 2005 r. III KRS 10/04, OSNP 2005/16/259). Ponadto, zastosowanie wymagań stawianych skardze kasacyjnej do odwołania sędziego od uchwały Krajowej Rady Sądownictwa oznaczałoby, że - jak przyjęto w uzasadnieniu wyroku Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2002 r. III KRS 1/02 - Sąd Najwyższy, rozpatrując odwołanie od uchwały KRS nie ocenia jej merytorycznej zasadności, a jedynie poddaje kontroli jej zgodność z prawem (legalność).

Weryfikując regulację zawartą w przepisie art. 13 ust. 2 i 6 ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa i znaczenie, jakiej nadano jej w wymienionych wyżej orzeczeniach Sądu Najwyższego pod kątem konstytucyjnych wymagań wpływających z prawa do sądu (art. 45 Konstytucji RP) stwierdzić należy, że w istocie pozbawia ona sędziego możliwości uruchomienia procedury gwarantującej pełną merytoryczną kontrolę sądową prawidłowości podejmowanych przez Krajową Radę Sądownictwa uchwał o przeniesieniu w stan spoczynku sędziego, który z powodu choroby lub utraty sił uznany został przez lekarza orzecznika Zakładu Ubezpieczeń Społecznych za trwale niezdolnego do pełnienia obowiązków sędziego (art. 70 § 1 Prawa o ustroju sądów powszechnych)" (wyrok Sądu Najwyższego z 4 kwietnia 2007 r., III KRS 5/07).

Rozumowanie zaprezentowane w cytowanym wyżej wyroku, w szczególności możliwość prawnie skutecznej ochrony praw na drodze sądowej, wydaje się w pełni odnosić do problemu występującego w związku ze skargą kasacyjną od orzeczenia dyscyplinarnego Trybunału.

5. Mając na uwadze wskazane okoliczności Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398¹⁷ § 1 k.p.c., orzekł jak w postanowieniu.

